

Становище

От проф. д-р Нели Илиева Бояджиева
върху дисертационен труд за присъждане на научната и образователна
степен „доктор” на тема:
„Възпитателно-терапевтични аспекти на музикалните дейности в
свободното време на децата”

Автор: Милена Великова – докторант в редовна форма на обучение
СУ „Св. Климент Охридски”- ФНПП
Катедра „Социална педагогика и социално дело”
Област на висше образование: 1. Педагогически науки
Професионално направление: 1. 2 Педагогика
Научна специалност: Социална педагогика

1. Образователна и професионална кариера и биографични данни

Милена Великова е родена на 18.12 1986 г. Средно образование с квалификация артист-пианист придобива в гр. Русе - Национално училище по изкуствата „Проф. Веселин Стоянов” (1996-2004). Висше образование завършва в специалност „Музикална педагогика” в СУ " Св. Кл. Охридски"- ФНПП, ОКС „Магистър” (2004-2009). Има и ОКС „Бакалавър” по Маркетинг в РУ „А. Кънчев”(2008-2010), както и допълнителна следдипломна квалификация по Събитийен мениджмънт в СУ „Св. Кл. Охридски” към ОКС „Бакалавър” (2011-2012). Участвала е в различни курсове за обучение по разработване на проекти към Министерство на културата, София (2012) и по маркетинг, бранд-мениджмънт, ПР, убеждаваща и бизнес-комуникация и др.

От 2013 до 2017 г.се обучава като редовен докторант към „Катедра „Социална педагогика и социално дело” във ФНПП на СУ „Св. Кл. Охридски”. По време на обучението си участва в различни курсове организирани от НПО в България, които подпомагат подготовката на дисертационния труд.: Музико-терапия (БАМ, 2013), "Лятна театрална академия за деца в риск" в с. Широка лъка (Академия "Артисти за деца", 2014, 2015); Арт-терапия при емоционално-поведенчески проблеми (Източно-европейската арт-терапевтична асоциация , 2014); Орф-Шулверк метод за провокиране и развитие на творческия потенциал на децата (Българска Асоциация Орф-Шулверк, 2014). Участва като докторант в Университетски между-факултетен проект на СУ „Св. Кл. Охридски за обучение на докторанти (2013-2014) и в практика за докторанти по Еразмус+ в Унгария, Pecsí Sebastyen Music Primary School –Будапеща (2015).

Има професионален опит през 2013-2014 г. като: ръководител на ПР екип (Бизнес академия 9 Academy); мениджър-събития на музикална група Сентиментъл суингърс; организатор на обучения, семинари, конференции, арт-проекти, концертно – изпълнителска дейност; организатор и координатор на дейността на музикално трио; ръководител на проект “Радост за младост” за предоставяне на равен достъп на стари хора и възрастни хора със специфични потребности до културния живот чрез провеждането на концерти на територията на Столична община и др.

Научните й интереси са в областта на социалната педагогика, социалния и културния мениджмънт и приложение на изкуството и музикалните дейности в социалната работа с деца и възрастни, в управлението на дейността на организациите с

неSTOPанска цел и др. В тази област са и изследователските проекти и активности, в които участва. Автор е на девет научни публикации в престижни наши и международни издания – студии, статии, доклади. Всички те са в областта социалната педагогика и са по темата на дисертацията .

Базисното ѝ музикално образование, започнало от десетгодишна възраст, се допълва от следващите етапи от обучение в университета и за разширяване на спектъра на професионална квалификация в социалните и педагогическите науки. Това очертава профил на широко-профилен специалист с обещаваща научна и професионална кариера, осигуряваща висока компетентност на автора за самостоятелната изследователска работа в областта на педагогическите и социални науки и изкуствата.

2. Представяне на хода на процедурата и работата с докторанта

Милена Великова е зачислена като докторант в редовна форма на обучение със заповед РД 20-1269/08.10.2013 от 1.10.2013 до 1.10.2016 с удължен срок до 1.04.2017. Тя не само изпълни изцяло, но и преизпълни индивидуалния си план чрез допълнителни обучения и положени изпити извън задължителните минимума и е отчислена с право на защита със завършен проект за дисертация. Той е представен в Катедра „Социална педагогика и социално дело” на 16.05. 2017 г. В едномесечен срок на редовно заседание на Катедрата, проведено на 13. 06.2017 г. той беше обсъден и беше взето решение за откриване на процедура за официална защита на основата на две вътрешни рецензии и изказани становища и дадени препоръки от шест члена на катедрата. По процедурата няма нарушения, а представеният комплект от документи е съобразен с Правилника за развитие на академичния състав на СУ „Св. Кл. Охридски”.

Познавам докторанта от зачисляването като редовен докторант във връзка със съвместната ни работата върху дисертацията. Тя се състоеше в уточняване и формулировка на темата, предложена от мене и приета от докторанта, съобразно желанието и образователната квалификация, обсъждане на структурата и прецизиране на концепцията на изследване, ресурсите и теоретичния анализ, подбор и подготовка на методиката с инструментариума за събиране на емпиричните данни, помощ при интерпретацията и анализа им, оформяне на изводите и приносите.

М. Великова с моя помощ подбра и пилотира инструментариум, подходящ за целите на изследването, частично апробиран от мене преди това в други проучвания. Обсъдихме модела на опитно - експерименталната работа и извадката на емпиричното проучване. Тя самостоятелно конструира въпросниците за анкетните карти, организира и проведе самото допитване с деца, учители и специалисти, обработи и анализира всички резултати от опитно-експерименталното изследване, в т.ч и чрез статистически методи за проверка на емпиричните данни. Умения за това придоби от участието си в обучение в между-факултетски докторантски проект през първата година (2013-2014).

През цялото време на съвместната ви работа тя присъстваше в мои курсове на обучение по арт-терапия и педагогика на свободното време в ОКС „Бакалавър”и „Магистър” във ФНПП, както и в някои форми на допълнителна квалификация по арт-терапия организирани от мене като координатор за България чрез източно-европейската арт-терапевтична асоциация. Тя участва в четири научно-изследователски проекта под мое ръководство финансирани от Фонд „Научни изследвания на СУ „Св. Кл. Охридски”, в които разработваше проблеми свързани с дисертационния ѝ труд и обработване и анализирани данни от наши изследвания. Направи самостоятелни публикации у нас и в чужбина, две от които са на английски език. През тази година представихме обща публикация, приета за печат в ГСУ „Св. Кл. Охридски”.

М. Великова проявяваше изключителна добросъвестност, старателност и последователност в работата си върху дисертацията и упоритост при преодоляване на различни трудности в хода на опитното проучване. Тя имаше самостоятелни инициативи и активности за придобиване на допълнителен опит от социална работа с деца и възрастни с различни проблеми с помощта на музикалното изкуство. Изискваше и осъществяваше регулярни консултации не само с мене, но и с други специалисти не само от СУ, но и от други ВУ. Участията ѝ в няколко докторантски форума, както и в наши и международни научни конференции, ѝ помогна не само да подготви и представи самостоятелни публикации, но и да съумява да защитава своите идеи.

През цялото време на обучението си тя участваше активно в обучение в рамките на водените от мене курсове по педагогика на свободното време, изкуство и възпитание и арт- терапия. Плод от преподавателската и изследователска ни работа със студенти от специалност „Социална педагогика” е научна студия, приета за печат в ГСУ за 2017 г.

3. Представяне и научна преценка на постиженията в дисертационния труд

Трудът е посветен на значим и недостатъчно изследван проблем в педагогиката, който не е бил предмет на други проучвания. Той се намира на границата на социалната педагогика – педагогиката на свободното време, музикалната педагогика и психология. Образованието и подготовката на автора като магистър по специалност „Музикална педагогика” и допълнителните квалификации в социалните науки, са основата от която стартира работата върху темата на дисертационния труд. Това има отражение върху избраната методология, изследователски подход, методика на изследване и интерпретация на проблематиката.

Научно-теоретичната постановка на проблема следва традиционен дедуктивен общотеоретичен подход, който тръгва от музиката, нейните изразни средства и характеристиката на музикалните дейности – възприемане (слушане), възпроизвеждане (изпълнение) и съчиняване (в глава първа). Следва обосновка на възпитателно-терапевтичните им аспекти с фокус и като илюстрация на някои модерни методи и системи на музикално възпитание (втора глава) и се стига обосновано до оформяне на теоретичната постановка в дисертационния труд за музикалното възпитание в свободното време на подрастващите (трета глава).

Основен фокус на проучване и анализ се отнася до изясняване на влиянието на музикалните дейности, с които се занимават деца в средната училищна възраст в свободното си време, върху тяхното личностно развитие, самооценка и емоционални състояния. Прави се съпоставка с деца, които не се занимават с такива дейности, които са в качеството си на контролна група. Липсата на системни конкретни актуални опитни проучвания за ефектите на това влияние в изследваната възраст и сфера на социалната педагогика, са основание за определяне на предмета и обекта на изследване. Основните акценти са избрани след общ теоретичен анализ въз основа на трудове на водещи автори в тази област, резултати от други научни изследвания, допитване до мненията на специалисти и др. Експерименталното проучване се осъществява чрез прилагане на диагностични процедури чрез подходящ инструментариум за тестиране и анкетиране на деца в опитна и контролна група.

В четвърта глава се представя постановката и организацията на опитно-експерименталното изследване – предмет и обект, целта, задачите, хипотеза, участници методи, инструменти и организация. Те са сполучливо формулирани съобразно замисъла и задачите са изцяло реализирани. Анализ на резултатите е представен в последната пета глава и представя детайлно данни и статистически проверени тенденции, които доказват изходната хипотеза.

Направени са обобщени и конкретни изводи, които произтичат от опитно-експерименталното изследване. Набелязаните препоръки са основателни и значими за социалната педагогика и практика на възпитание чрез заниманията с музикални дейности в свободното време на подрастващите.

4. Преценка за приносите от изследването в дисертационния труд

Приносите отразяват основните научни постижения в дисертационния труд като са обобщени в научни теоретико-аналитични и конкретни опитно-експериментални приноси с приложна и практически значимост.

Изследва се недостатъчно проучена и актуална тема за използването на музикалното изкуство като възпитателно средство през свободното време на децата, но и като се търсят и възпитателно-терапевтичните аспекти на основни музикални дейности – слушане, изпълнение и съчиняване. С това изследването в дисертацията обогатява проучванията в педагогиката на свободното време и социалната педагогика.

Потвърждават се възможностите, които предоставя свободното време за допълнително обучение, интелектуално развитие, изграждане на социални контакти, личностно развитие чрез занимания с музикални дейности, а също така и като средство за превенция срещу развиването на деструктивни емоции, дейности, разрушаващи личността, агресивни прояви и насилие към други индивиди или обекти

Доказва се по опитно-експериментален път чрез научен анализ на резултати от изследването, че чрез средствата на музикалното изкуство се предоставят разнообразни възможности за предприемане на превантивни, психо-профилактични и корекционни мерки по пътя на детското социално и личностно развитие в критичен и противоречив етап, който изисква специфични целесъобразни средства да адаптация.

Очертана е актуална картина за предпочитанията, интересите и отношението на подрастващите към заниманията с музикални дейности в свободното им време въз основа на конкретно емпиричното проучване с подрастващи от гр. София. Установяват си тенденции за отношението им към музиката, заниманията с музикални дейности и участието им в организирани музикални занимания през свободното им време, като се доказват възпитателно-терапевтичните им възможности. Потърсени се съпоставки с изследвания в други европейски страни, които потвърждават набелязаните тенденции.

Изследвано е влиянието на музикалните дейности върху емоционалното състояние и личностното развитие на подрастващите през свободното време и функциите на музиката като средство за психо-профилактика в изследваната възраст. Доказва се влияние на заниманията с музикални дейности в най-висока степен върху емоционалното развитие на децата – намаляване на тревожността, депресивните нагласи и състояния на подрастващите, повишаване на увереността в себе си и постигането на целите, настроението, но не се регистрира ефект върху агресивността.

Статистически е доказано влиянието на семейството, на семейното възпитание и на личния пример на членовете му върху интересите и решенията за самостоятелен избор на децата за занимания с музикални дейности в свободното време. Доказва се влиянието на системното участие в организирани занимания с музика децата върху тяхната обща активност и вътрешна увереност за намирането на начини за постигане на целите в живота. С това се обогатяват изследванията в социалната педагогиката и музикална терапия като с фокусира върху генерализирания ефект от музикалните занимания за общото индивидуално и личностно развитие и социална адаптация.

Изследването задълбочава и потвърждава констатациите за влияние на заниманията с художествени дейности върху изграждане на увереността и повишаване на адаптивността на подрастващите в този интензивен период на личностно развитие.

Установени са потребностите от музика в ежедневието, формите за музикално потребление и активност и профил на подрастващите. Разкритите дефицити могат да послужат като маркер и за ориентир при изграждане на система за музикално възпитание и занимания с музикални дейности през свободното време.

5. Преценка на автореферата и публикациите по дисертационния труд

Авторефератът съответства на изложението в дисертационния труд и представя адекватно, цялостно, подробно и по коректен начин съдържанието и основните постижения в него. Направените девет публикации по темата на дисертационния труд са достатъчно представителни и отразяват отделни етапи от изследователската работа като следват ритмично отделните години на обучение (по три на година в периода 2014-2016 като две са приети за печат и предстои отпечатването им през 2017 г.). Две статии са на английски език от международни конференции в Полша (публикувана в международно научно онлайн списание “Journal of Education, Culture and Society”, 2015) и в България („Trakia Journal of Sciences”, 2015). Две са в научни сборници от международни научни форуми у нас, две от докторантски четения в СУ, една - в онлайн списание на СУ „Св. Кл. Охридски” и една в сп. Педагогика. Осем от тях са самостоятелни и са лично дело на докторанта представени пред различни научни форуми. Има една студия в съавторство, посочено на второ място. Тя е рецензирана и приета за печат в ГСУ „Св. Кл. Охридски”, ФНПП, т. 109, 2016 г. и е резултат от наше съвместното научно изследване. Има и статия от участие във Втори Университетски симпозиум по Социална педагогика, проведен в СУ „Св. Кл. Охридски” на 1.12.2016, приета за печат (сп. Педагогика, кн. 5, 2017 г.)

6. Препоръки

Могат да се отправят общи препоръки за по-нататъшно изследване на засегнатите проблеми на основата на набелязаните тенденции и в други социални и възрастови групи като се има предвид динамиката на процесите в социална сфера. Добре би било съдържанието на дисертационния труд да получи по цялостна публичност като авторът прецени дали и в каква насока би го допълнил с нови данни.

В по-конкретен план докторантът би могъл да предложи на следващ етап социално-педагогически вариант на програма за възпитателно-терапевтичен модел на занимания с музикални дейности в свободното време на подрастващите с участие на различни институции и семейството в т.ч. и от рискови групи и с различни дефицити.

В заключение с пълна убеденост предлагам на членовете на уважаемото научно жури да присъдят научната и образователна степен „Доктор” на редовния докторант Милена Стефанова Великова в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, Научна специалност „Социална педагогика” .

30.08.2017 г.

Проф. д-р Нели Бояджиева